

18.8.2017

Dnro 254/2017

Sisäministeriö
Rajavartio-osasto
rajavartiolaitos@raja.fi

Viite: Lausuntopyyntöne 7.6.2017, RVLdno/2016/774

SUOJELUPOLIISIN LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYSLUONNOKSESTA LAEIKSI RAJAVARTIOLAIN SEKÄ ERÄIDEN NIIHIN LIITTYVIEN LAKIEN MUUTTAMISESTA

Sisäministeriön rajavartio-osasto on pyytänyt Suojelupoliisilta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi, jolla muutettaisiin rajavartiolakia, ulkomaalaislakia, henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annettua lakia, rajavartiolaitoksen hallinnosta annettua lakia, poliisilakia ja rikoslakia.

Esityksen tarkoituksena on kehittää Rajavartiolaitoksen ja rajavartiomiehen normaaliolojen toimivaltuuksia siten, että Rajavartiolaitos voi varautua sekä nopeasti ja tehokkaasti vastata Suomen turvallisuusympäristössä ilmeneviin uhkiin sekä itsenäisesti että yhteistyössä muiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa.

Suojelupoliisin tehtävänä on poliisin hallinnosta annetun lain 10 §:n 1 momentin mukaan sisäministeriön ohjauksen mukaisesti torjua sellaisia hankkeita ja rikoksia, jotka voivat vaarantaa valtio- ja yhteiskuntajärjestystä tai valtakunnan sisäistä tai ulkoista turvallisuutta sekä suorittaa tällaisten rikosten tutkintaa. Sen tulee myös ylläpitää ja kehittää yleistä valmiutta valtakunnan turvallisuutta vaarantavan toiminnan estämiseksi.

Hallituksen esitysluonnoksessa esitetyt muutokset poliisitoiminnan osalta liittyvät pääosin järjestyspoliisitoimintaluonteiseen yleistä järjestystä ja turvallisuutta koskevaan poliisitoimintaan eivät niinkään suoraan Suojelupoliisin toimialaan.

Suojelupoliisi tuo esiin lausunnossaan seuraavia huomioita, joihin voisi olla syytä kiinnittää huomiota jatkovalmistelussa.

Hallituksen esitysluonnoksessa rajavartiomiehen toimivaltuuksien sääntelyssä on lukuisia viittauksia yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisessä yleisviranomaisena toimivaa poliisia koskevaan poliisilakiin. Tällainen viittaus-tekniikka on ollut ylimpien laillisuusvalvojien sekä myös perustuslakivaliokunnan kritiikin kohteena. Rajavartiomiehen toimivaltuuksista olisi hyvä säätää itsenäisesti tällaisissa tehtävissä erityisviranomaisena toimivaa Rajavartiolaitosta koskevassa laissa.

Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämistä koskevan 20 §:n toimivaltuuden käytön alueellisesti laajentuessa olisi hyvä ottaa huomioon riittävän täsmällisesti se, milloin poliisi on tosiasiallisesti estynyt toimimasta. Näin varmistettaisiin se, että toiminta ei aiheuteta sekaannusta poliisin toiminnan

kanssa vaan että päällekkäisistä toimivaltuuksista huolimatta johtosuhteet säilyvät selvinä.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan osaa poliisilain 5 luvun mukaista salaista tiedonhankintakeinoista 32 §:ssä rajavartiomiehen toimivaltuuksiin yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisessä sekä 33 §:n rajavartiomiehen toimivaltuuksiin poliisitehtävissä, jollei päällystöön kuuluva poliisimies tai poliisin kenttäjohtaja niitä rajoita. Suojelupoliisi kiinnittää huomiota siihen, että pykälien viittaustekniikka ei ole omiaan selkiyttämään toimivaltuuksien käyttöä. Lisäksi voisi olla tarpeen erikseen osoittaa tarpeet kunkin tiedonhankintakeinon käytölle ja säätää niiden käytöstä itsenäisesti.

Esitysluonnoksessa asevelvollisella olisi oikeus kantaa mukanaan tehtävän suorittamisen kannalta välttämättömiä Rajavartiolaitoksen hyväksymiä voimankäyttövälineitä. Voimankäyttövälineisiin voisi kuulua myös henkilökohtainen ampuma-ase. Asevelvollisen henkilökohtaisen ampuma-aseen mahdollinen käyttö voimankäyttötilanteissa vaikkakin rajavartiomiehen valtuuttamana ja hänen välittömässä ohjauksessa vaikuttanee vastuukysymysten ja varusmiesten velvollisuuksien suhteen kyseenalaiselta ja asiasta lienee tarpeen käydä laajempaa keskustelua.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan lisäksi uutta toimivaltuutta miehittämättömän ilma-aluksen ja lennokin kulkuun puuttumisesta. Toimivaltuuden käytössä voi aiheutua päällekkäisyyttä poliisin toimivaltuuksien kanssa ja olisikin tarpeen säätää toimivaltuuden käytöstä siten, että toiminta on johdonmukaista eri viranomaisten kesken.

Suojelupoliisi on yhtä mieltä siitä, että Suomen turvallisuusympäristössä ilmeviin uhkiin varautumisessa ja niihin vastaamisessa on merkitystä useiden valtion viranomaisten toiminnalla. Lisäksi ajantasaistettavat virka-apua koskevat säännökset tuovat joustavuutta viranomaisten väliseen yhteistoimintaan. Esitettävät muutokset lakeihin edellä mainituin huomion selkeyttävät ja täydentävät rajavartiolaitoksen ja rajavartiomiehen toimivaltuuksia rajaturvallisuuden ylläpidossa ja rajavartiolaitokselle kuuluvissa muissa tehtävissä. Suojelupoliisi pitää esittäviä muutoksia näiltä osin kannatettavina.

Suojelupoliisin päällikkö
Poliisineuvos

Antti Pelttari

Ylitarkastaja

Pertti Luopa